ג: השותפין פרק ראשון בבא בתרא

אמר אביי גמירי. הסתא לא צריך לגזויי קמא: **מכלל דאיכא אגב תקרה ומעזיבה.** שהעלייה היתה נמוכה עליו ומעזיבה של טיט טרכס על גבה וכוכד המקדש מעמיד הכותל שלא יטה לצדדין הלכך במקדש שני שלא היה כותל ל' מגיע לעליה לא יוכל לעמוד: **הן וסידן או הן בלא סידן.** הני שיעורי דמתני' עם עוביי הטיח קא משיב להן או דילמא מקום התכנים הוי בפותיא לגב טיח הסיד: **והא קתני עפחיים ומחצה.** אלמא תלי טפח נמי משיב: **תוי לאילעטרופי.** של זה ושל זה מלטרפין לעטפח: **הקורה שאמרו.** לענין הכסר מבוי: **ג' טפחים.** אלמא ג' טפחים דקתני לגבי מתני' גבי לבינין כדקתני זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה הן בלא סידן קאמר דהא לבינה לחודה שלשה טפחים: **הסס ברברבתא.** ומתני' בזוטרתא דעם סידן לא הוו אלא ג' טפחים: **משום פשיעותא.** דילמא מתרמי אונס ופשעי ולא בנו אחריתי: **משום גלויי.** כל זמן הבנין: **כי קייטא בסיתוא.** בית הכנסת היה להם לימות החורף נמוך בכתלים רחבים וחלונות מוטעין מפני הלינה וביומות החמה בית הכנסת אחר שאויר שולט בו: **זווי.** לגורך בית הכנסת החדש ומונחים בית הנגלאי מי איכא למיחש לפשיעות או לא: **שריני ליבי.** מסודרים הלבנים זה על גב זה ומזומנין לתתן בבנין: **הדרי הודרי.** משופין ומתוקנין ריטיטי הגג קיבריו"ש: **כי בנו נמי.** בי כנישתא תדתא לא נסתרוה לעתיקא דדילמא מתרמי פדיון שבויין ומזכי ליה: **ולא אמרן.** דלא ליסתריה לעתיקא: **אלא דלא חזו כיה תיוהא.** ביקוע שיהא מזומן ליפול: **עייליה לפורייה הסס.** כדי שלא יתייאש בבנינו שהחמה והגשמים מלערין אותו: **שפכי.** מרחצין: **היכי אסכיה עלה להורדוס.** כדאמרי' לקמן בשמעתין (ד.) וכתובה היא ביוסיפון בן גוריון:

מהדר

אמר אביי גמירי. הסתא לא צריך לגזויי קמא: **מכלל** דאיכא אגב תקרה ומעזיבה. שהעלייה היתה נמוכה עליו ומעזיבה של טיט טרכס על גבה וכוכד המקדש מעמיד הכותל שלא יטה לצדדין הלכך במקדש שני שלא היה כותל ל' מגיע לעליה לא יוכל לעמוד: **הן וסידן או הן בלא סידן.** הני שיעורי דמתני' עם עוביי הטיח קא משיב להן או דילמא מקום התכנים הוי בפותיא לגב טיח הסיד: **והא קתני עפחיים ומחצה.** אלמא תלי טפח נמי משיב: **תוי לאילעטרופי.** של זה ושל זה מלטרפין לעטפח: **הקורה שאמרו.** לענין הכסר מבוי: **ג' טפחים.** אלמא ג' טפחים דקתני לגבי מתני' גבי לבינין כדקתני זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה הן בלא סידן קאמר דהא לבינה לחודה שלשה טפחים: **הסס ברברבתא.** ומתני' בזוטרתא דעם סידן לא הוו אלא ג' טפחים: **משום פשיעותא.** דילמא מתרמי אונס ופשעי ולא בנו אחריתי: **משום גלויי.** כל זמן הבנין: **כי קייטא בסיתוא.** בית הכנסת היה להם לימות החורף נמוך בכתלים רחבים וחלונות מוטעין מפני הלינה וביומות החמה בית הכנסת אחר שאויר שולט בו: **זווי.** לגורך בית הכנסת החדש ומונחים בית הנגלאי מי איכא למיחש לפשיעות או לא: **שריני ליבי.** מסודרים הלבנים זה על גב זה ומזומנין לתתן בבנין: **הדרי הודרי.** משופין ומתוקנין ריטיטי הגג קיבריו"ש: **כי בנו נמי.** בי כנישתא תדתא לא נסתרוה לעתיקא דדילמא מתרמי פדיון שבויין ומזכי ליה: **ולא אמרן.** דלא ליסתריה לעתיקא: **אלא דלא חזו כיה תיוהא.** ביקוע שיהא מזומן ליפול: **עייליה לפורייה הסס.** כדי שלא יתייאש בבנינו שהחמה והגשמים מלערין אותו: **שפכי.** מרחצין: **היכי אסכיה עלה להורדוס.** כדאמרי' לקמן בשמעתין (ד.) וכתובה היא ביוסיפון בן גוריון:

בשנים ואיתא להא ואיתא להא וניעבדו תלתין אמין בבנין ואידך ניעביד פרוכת כי קאי תלתין אמדתא נמי אגב תקרה ומעזיבה (א) הוה קאי בלא תקרה ומעזיבה לא הוה קאי וליעביד מה דאפשר בבנין וליעביד אידך פרוכת אמר אביי גמירי אי כולהו בבנין אי כולהו בפרוכת אי כולהו בבנין ממקדש אי כולהו בפרוכת ממשכן איבעיא להו הן וסידן או דילמא הן בלא סידן אמר ר"נ בר יצחק אמסתברא הן וסידן דאי ס"ד הן בלא סידן ליתנייה לשיעוריה אלא לאו ש"מ הן וסידן לא לעולם אימא לך הן בלא סידן וכיון דלא הוי טפח לא תני והא קתני (ב) בלבינין זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה התם חזי לאיצטרופי ת"ש (ג) הקורה שאמרו רחבה כדי לקבל אריח והאריח חצי לבינה של ג' טפחים התם ברברבתא דיקא נמי דקתני של שלשה טפחים מכלל דאיכא זוטרא ש"מ: (ד) אמר רב חסדא לא ליסתור אינש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי איכא דאמרי דמשום פשיעותא ואיכא דאמרי משום צלויי מאי בינייהו איכא בינייהו דאיכא (ה) (בי כנישתא אחריתי) מרימר ומר זוטרא סתרי ובנו בי קייטא בסיתוא (ו) ובנו בי סיתוא בקייטא א"ל רבינא לרב אשי גבו זוזי ומחתי מאי אמר ליה (ז) דילמא מיתרמי להו (ח) פדיון שבויים ויהבי להו שריגי ליבני והדרי הודרי ומחתי בשורי מאי א"ל (ט) זמנין דמתרמי להו פדיון שבויים מזבני ויהבי להו א"ה אפ' בנו נמי אמר ליה דירתיה דאינשי לא מזבני ולא אמרן (י) אלא דלא חזי בה תיוהא אבל חזי בה תיוהא סתרי ובני כי הא דרב אשי חזא בה תיוהא בכנישתא דמתא מחסיא סתריה ועייל לפוריי' להתם ולא אפקיה עד דמתקין ליה שפיכי ובבא בן בוטא היכי אסביה ליה עצה להורדוס למיסתריה לבית המקדש והאמר רב חסדא לא ליסתור אינש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתא אי בעית אימא תיוהא חזא ביה איבעית אימא (י) מלכותא שאני דלא הדרא ביה דאמר (יא) שמואל אי אמר מלכותא עקרנא טורי עקר טורי ולא הדר ביה הורדוס עבדא דבית חשמונאי הוה נתן עיניו באותה תינוקת יומא חד (יב) שמע ההוא גברא בת קלא דאמר כל עבדא דמריד השתא מצלח קם קטלינהו לכולהו מרותיה ושיירה להדיא ינוקתא כי חזת להדיא ינוקתא דקא בעי למינסבה סליקא לאיגרא (יג) ורמא קלא אמרה (יד) כל מאן דאתי ואמר מבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא דלא אישתיירא מיניהו אלא ההיא ינוקתא וההיא ינוקתא נפלה מאיגרא לארעא טמנה שבע שנין בדובשא איכא דאמרי בא עליה איכא דאמרי לא בא עליה דאמרי לה בא עליה הא דטמנה ליתוביה ליצריה ודאמרי לה לא בא עליה האי דטמנה כי היכי דנאמרו בת מלך נסב אמר מאן דריש (טו) מקרב אחיך תשים עליך מלך רבנן קם קטלינהו לכולהו רבנן שבקיה לבבא בן בוטא למשקל עצה מניה

אהדר

אמר דריש מקרב אחיך רבנן. דפשטי' דקרא לא משמע למעוטי עבד שהוא אחיך במצות אלא עובד כוכבים וכנען דרשו **קטלינהו** לכולהו רבנן. לאו דוקא לכולהו הא הוו בני בתירא שהיו נשאים כשעלה הלל מבבל כדאמרינן בפסחים בפרק אלו הדברים (דף סו.) והלל היה בפני הבית מאה שנה כדאמרינן בפרק קמא דשבת (דף יב.): ומלכות הורדוס היה בפני הבית ק"ג שנה כדאמרינן בפרק קמא דע"ז (דף ט.):

שכל

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ב מהלכות שכנים הלכה יד סמג עשין סב טיש"ע סי' קנו:
יב ב מיי' פי"ז מהל' שבת הלי יג סמג עשין מד סא טוש"ע א"ח סי' שכ: סעיף ח:
יג ג ד מיי' פי"ח מהל' תפלה הלי יג סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' קנ: קנג [וכרב אלפס פרק בני העיר דף רסדו]:
יד ה ו מיי' פ"ח מהל' מתנות עניים הלי יא סמג עשין קסב טוש"ע י"ד סי' רנב סעיף ח:
טו ז מיי' פי"ח מהל' תפלה הלכה יג סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' קנ [וכרב אלפס פרק בני העיר דף רסדו]:

תורה אור השלם

ז שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא: דברים יז טו

רבינו גרשום

איתא להא ואית' להא. דהא בין בבנין בין בשנים היה גדול: כי קאי נמי תלתין אמה בעובי אמה בבית הראשון משום התקרה והמעזיב' מונחת עליו וסומכתו שלא יפול הא לאו הכי לא קאי אפי' בתלתין: ונעבד כמה דאפשר. לעמוד בנובה בבנין כוחל ומכאן ולמעלה עד התקרה ליעבד פרוכת: אי כולהו בפרוכת. ממשכן (כדכתיב) והבדילה הפרוכת וגו': הן וסידן. כלומר הא דתנינן בגויל זה נותן ג' טפחים הני מקום נותן ג' טפחים בהדי סיד שמסיידו מבחוץ צריך ג' טפחים (דאי לא הכי) [דליכא הכא] ר' טפחים שלימות דבגר שיעור מקום הסיד אי הן בלא סידן כלומר דלמקום גויל גרידא בעי למיתן זה ג' טפחים וזה ג' טפחים תרתי ממקום הסיד: דאי ס"ד הן בלא סידן. ג' טפחים (דלמקום) [ולעולם] בעי למיתב תרוייהו א"כ ניתנייהו לשיעורא דסיד ולימא הכי זה נותן ג' טפחים ומשהו למקום הסיד והשני כמו כן וכן בכולהו אלא מדלא תני הכי ש"מ מקום הגויל ומקום הסיד לא הוי אלא ר' טפחים (אלא) [לא] לעולם אימא לך הן ולא סידן ואי אמרת אמאי לא תני שיעורא דסיד כיון דלא הוי טפח לא חשיב למתנייה: התם חזי לאצטרופי. ב' חצאי טפח לטפח אבל מקום הסיד לא חזי לאצטרופי לשום חישבון: קורה שאמרו. לגבי מבוי מדתני לבינה של ג' טפחים מכלל דג' טפחים שלימות הוי כל לבינה ש"מ דלמקום לבינה בעינן ג' טפחים שלימות לבד ממקום הסיד וה"ה לגויל וכפים וגזיות: (מיהו) [ודחיה דמהא] לא תידוק דמקום לבינה ג' טפחים שלימות דאיתן טפחים ו' דתני גבי לבינות מבוי גדולים טפח בגויל אבל מתני' בטפחים בינונים הן ומש"ה הן וסידן

ג' טפחים: משום פשיעותא. דדלמא מטריד בשאר מילי ולא בני ליה: משום לצלויי. דלא הוה להו דוכתא לצלויי עד שיעסוק בבנין: סתרו ובנו כי קייטא בסיתוא. שמעתי [דשתין] בתי כנסיות היו להם באחד היו מתפללין בימות הגשמים

מסורת הש"ס

א) עיתוסין יג:. ב) מגילה טו:. ג) נ"ל דוכתא לצלויי. רש"ל. ד) נ"ל מלתא דמצוה ויהבי. רש"ל. ה) [ערכין יז.]. ו) [מס]. ז) קידושין ע:. ח) [ינ"ל מח"ל]. ט) נ"ל אמרינן. [מגילה מח.]. י"ש מדפר.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומעזיבה קאי כלא תקרה ומעזיבה לא קאי כנ"ל ומיהת היה נמתח כ' פעמים: (ב) שם לא תני יהא קתני בגדות זה נותן טפחים ומחצה ויהב הסס תני לאלעטרופי: (ג) שם כי קייטא בסיתוא ודתרי ונו כי סיתוא: (ד) שם יומא חד שמעיה לבת קלא דאמרי כנ"ל ומיהת הסוא נכתב נמתח: (ה) שם ורמת קלא:

לעזי רש"י

קיבריו"ש. קורות (נגר).

מוסף רש"י

רחבה כדי לקבל אריח. שתהא דיפה לקביעת לבנות עליה כגון (שרוכין יג.). והאריח חצי לבינה של ג' טפחים. נמצא תיח טפח ומחצה דזהב (שם). משום פשיעותא. שמא יפסע הרים"ם ולא יבנה אחר (מגילה כו.). כל מאן דאתי ואמר מבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא. שכל זרעו הרגם הורדוס ועבד היה ומלך תחתיהן וקבל בניו על שם בית חשמונאי. ומשמתא לאו בנות ישראל נשיב. דמזרים הם להכשיל בנותם לעבדים ויהיו לבו מולם עבדים (קידושין שם).

רבינו גרשום (המשך)

ובאחד בימות החמה אותו של ימות החמה היו מחזיקין אותו בימות הגשמים בימות הגשמים בימות החמה כדי שיהא להם מקום תפלה בכל שעה: נבו זודי. מציבורא לצורך בית הכנסת: ומחתי. ומונחין הן במקום אחד [מין אמרינן הואיל והמעות נבריין לא פשעי ומצי למיסתריה או דלמא ניחוש דלמא יהבינהו למצרה אחריתי. אם המצא לומר דהמעות יתנו לפדיון שבוים. הדרי הודרי. מתוקנים הדיזין שריני ליבני שמהוקנין ומרוכין הלבינים ומחתי בשורי ומונחין הקורות והכל [שקנין] להתחיל הבנין מאי יכול לסתור הישן קודם שיתחילו החדש או לאו: אי הכי דאמרי איכא למיחש אפי' כי מיבני האי לא ליסתור אחרינא דאיכא למיחש דמתרמי להו פדיון שבוים ומזכני ליה ואיכא פשיעותא ומשני דירתא דאינשא לא מזדבן כ"ש בית הכנסת האיל ומתוקן הוא וליכא למיחש: ולא אמרן דלא לסתור עד דבני אחרינא אלא דלא חזו ביה תיוהא. יעוב או סדק אבל חזו ביה תיוהא סתר לאלתר: ועיילה לפורייה להתם. כדי שיהיו הנשמים

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com